

สุขภาพจิตของผู้ติดเชื้อ HIV

นางสาวศิริพร กล้าหาญ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสุขภาพจิต ภาควิชาจิตเวชศาสตร์

คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2550

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

MENTAL HEALTH OF HIV INFECTED PERSONS

Miss Siriporn Klaharn

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science Program in Mental Health

Department of Psychiatry

Faculty of Medicine

Chulalongkorn University

Academic Year 2007

Copyright of Chulalongkorn University

501939

หัวข้อวิทยานิพนธ์

สุขภาพจิตของผู้ติดเชื้อ HIV

โดย

นางสาวศิริพร กล้าหาญ

สาขาวิชา

สุขภาพจิต

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

อาจารย์นายแพทย์นิพัทธ์ กาญจนธนาเลิศ

คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีคณะแพทยศาสตร์

(รองศาสตราจารย์นายแพทย์อดิศร ภัทราดุลย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นายแพทย์ชัยชนะ นิมนนวล)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(อาจารย์นายแพทย์นิพัทธ์ กาญจนธนาเลิศ)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(อาจารย์นายแพทย์ปรากฏ ถมยางกูร)

##4974782230 : MAJOR MENTAL HEALTH

KEY WORDS : MENTAL HEALTH/ HIV INFECTED PERSONS

SIRIPORN KLAHARN : MENTAL HEALTH OF HIV INFECTED PERSONS.

THESIS PRINCIPAL ADVISOR : NIPATI KARNJANATHANALERS, M.D. ,

130 pp.

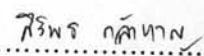
This research aims to study the mental health and relevant factors of the HIV infected persons at Somdejprasangkharach XVII Hospital. The research was cross-sectional descriptive research. The sampling group includes 170 HIV infected patients selected by the convenience sampling. The research tool consists of 2 sections, which include 22 items of demographic data and 90 items of mental health assessment model (SCL-90). SPSS application is applied for data analysis. The statistic terms used are percentage, mean and standard deviation. Testing methods are t-test, One-Way ANOVA and Pearson Correlation Coefficient.

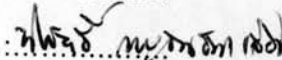
As the research outcome on 9 aspects of mental health, majority of the subjects showed normal mental health in each aspect, except there are some subjects with Phobia Anxiety (51.18%) that are higher than subjects with normal mental health (48.82%). Relevant factors are on Somatization e.g. underlying diseases and adequate income; on Obsessive-Compulsive e.g. underlying disease and income before infected; on Interpersonal Sensitivity e.g. underlying disease; on Anxiety e.g. satisfaction on care, underlying diseases and marital status; Hostility e.g. having caregiver; Phobia Anxiety e.g. adequate income and age; Psychotism e.g. CD4. Those factors as mentioned are associated with mental health with the statistic significance as .05. Other 2 aspects: Depression and Paranoid Ideation have no relevant factors with mental health.

Department :.....Psychiatry.....

Field of study :.....Mental Health.....

Academic year :.....2007.....

Student's signature :..........

Principal advisor's signature :..........

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของบุคคลหลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยขอกล่าวนามเพื่อระลึกถึงพระคุณของท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

กราบขอบพระคุณอาจารย์นายแพทย์นิพัทธ์ กาญจนธนาเลิศ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ซึ่งให้ความกรุณา ให้แนวทาง ข้อคิดเห็น คำแนะนำ กำลังใจ แก่ผู้วิจัย ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งตลอดมา

กราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์นายแพทย์ชัยชนะ นิมนวล ผู้ให้เกียรติมาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และอาจารย์นายแพทย์ปราการ ถมยางกูร ผู้ให้เกียรติมาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์นี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กราบขอบพระคุณผู้อำนวยการ เจ้าหน้าที่งานสุขภาพจิตและเจ้าหน้าที่งานห้องผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลสมเด็จพระสังฆราชของคหิ 17 ที่อนุญาตให้เก็บข้อมูล ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา

ขอขอบคุณผู้ป่วย งานสุขภาพจิต โรงพยาบาลสมเด็จพระสังฆราชของคหิ 17 ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

ขอขอบคุณเพื่อนนิสิตหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสุขภาพจิต ภาคในเวลาราชการ รุ่นที่ 19 ที่ให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ธุรการภาควิชาจิตเวชศาสตร์ ที่ช่วยประสานงานและอำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณ คุณอำนาจ น้ำค้าง คุณสิริลักษณ์ แดงจำ และคุณสุรพิเชษฐ์ สุขโชติ ที่ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ และให้การช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ด้วยดีตลอดมา

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อละม้าย กล้าหาญ และคุณแม่มะลิ กล้าหาญ ที่ให้ทุนการศึกษาและคอยให้กำลังใจที่ดีตลอดมา ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามในการวิจัย.....	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	7
ข้อจำกัดของการวิจัย.....	7
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
วิธีดำเนินการวิจัย.....	8
ปัญหาทางจริยธรรม.....	9
อุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการศึกษาและมาตรการในการแก้ไข.....	10
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับโรคเอดส์.....	12
ความหมายของโรคเอดส์.....	12
การติดต่อ.....	14
อาการ.....	15
การวินิจฉัย.....	17

บทที่	หน้า
2	
การประเมินความรุนแรง.....	18
ผลกระทบจากการติดเชื้อ.....	23
การรักษา.....	24
การดูแลสุขภาพด้านต่าง ๆ.....	25
ครอบครัวกับผู้ป่วยเอดส์.....	28
แนวคิดเกี่ยวกับสุขภาพจิต.....	29
ความหมายของสุขภาพจิต.....	29
ปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับปัญหาสุขภาพจิต.....	33
การประเมินสุขภาพจิต.....	36
ปฏิกิริยาทางใจและพฤติกรรมของผู้ป่วย.....	40
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ป่วย.....	42
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	47
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....
	รูปแบบการวิจัย.....
	ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง.....
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....
	สรุปผลการวิจัย.....
	อภิปรายผลการวิจัย.....
	ข้อเสนอแนะ.....
	ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป.....

	หน้า
รายการอ้างอิง.....	113
ภาคผนวก.....	120
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	130

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ประเมินความรุนแรงจากอาการของโรค.....	18
2	แสดงความรุนแรงและระดับ CD4.....	19
3	ประเมินความรุนแรงของโรคเอดส์โดยอาศัยอาการหรือโรคแทรกซ้อน.....	19
4	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล.....	68
5	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปัจจัยด้านครอบครัว.....	72
6	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปัจจัยด้านการเจ็บป่วย.....	73
7	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามภาวะสุขภาพจิต ทั้ง 9 ด้าน	76
8	การเปรียบเทียบเพศกับสุขภาพจิตของผู้ติดเชื้อ HIV.....	77
9	การเปรียบเทียบการมีผู้ดูแลประจำขณะเจ็บป่วยกับสุขภาพจิตของผู้ติดเชื้อ HIV.....	78
10	การเปรียบเทียบความพอใจในการดูแลกับสุขภาพจิตของผู้ติดเชื้อ HIV.....	79
11	การเปรียบเทียบการรับทราบของครอบครัวกับสุขภาพจิตของผู้ติดเชื้อ HIV.....	80
12	การเปรียบเทียบการยอมรับของครอบครัวกับสุขภาพจิตของผู้ติดเชื้อ HIV.....	81
13	การเปรียบเทียบโรคประจำตัวก่อนติดเชื้อ HIV กับสุขภาพจิตของผู้ติดเชื้อ HIV.....	82
14	การเปรียบเทียบการได้รับยาต้านเชื้อ HIV กับสุขภาพจิตของผู้ติดเชื้อ HIV.....	84
15	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของสุขภาพจิตของ ผู้ติดเชื้อ HIV กับช่วงอายุ.....	85
16	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของสุขภาพจิตของ ผู้ติดเชื้อ HIV กับสถานภาพ.....	86
17	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของสุขภาพจิตของ ผู้ติดเชื้อ HIV กับระดับการศึกษา.....	88
18	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของสุขภาพจิตของ ผู้ติดเชื้อ HIV กับอาชีพก่อนติดเชื้อ HIV.....	89
19	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของสุขภาพจิตของ ผู้ติดเชื้อ HIV กับช่วงรายได้ก่อนติดเชื้อ HIV.....	91
20	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของสุขภาพจิตของ ผู้ติดเชื้อ HIV กับช่วงรายได้ปัจจุบัน.....	92

ตารางที่	หน้า
21 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของสุขภาพจิตของผู้ติดเชื้อ HIV กับความเพียงพอของรายได้.....	94
22 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post Hoc) ของค่าเฉลี่ยสุขภาพจิตของผู้ติดเชื้อ HIV ด้านความรู้สึกผิดปกติของร่างกายจำแนกตามความเพียงพอของรายได้.....	95
23 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post Hoc) ของค่าเฉลี่ยสุขภาพจิตของผู้ติดเชื้อ HIV ด้านความกลัวโดยไม่มีเหตุผลจำแนกตามความเพียงพอของรายได้.....	96
24 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของสุขภาพจิตของผู้ติดเชื้อ HIV กับระยะเวลาที่ทราบว่าเป็นผู้ติดเชื้อ HIV.....	97
25 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย (อายุ รายได้เดิมก่อนติดเชื้อ HIV รายได้ปัจจุบัน จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระยะเวลาที่ทราบว่าเป็นผู้ติดเชื้อ HIV มาตรวจตามนัด และค่า CD4) และภาวะสุขภาพจิต.....	99

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	แสดงแนวโน้มของผู้ป่วยเอดส์และผู้ติดเชื้อที่มีอาการ จำแนกตามรายปี ตั้งแต่..... กันยายน 2527-31 ตุลาคม 2550.....	2
2	แสดงจำนวนผู้ป่วยเอดส์จำแนกตามกลุ่มอายุ และเพศ ตั้งแต่กันยายน 2527-31.. ตุลาคม 2550.....	3
3	แสดงภาวะแทรกซ้อนของโรคติดเชื้อฉวยโอกาสที่พบมากที่สุด ใน 5 อันดับแรก....	4